

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an . . . . . 30 cor. (15 Lei)
Pe 1/2 de an . . . 15 cor. (7.50 Lei)
Un număr 60 fileri (30 bani.)

lese ca număr poporal al „Unirii” în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI”, Blaj, Jud. Alb. de Jos.

Redactor: Alexandru Lupeanu-Melin.

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

Porțile luminii.

Se vor deschide acuzi porțile luminii. Sute și mii de clopoțele vor porni să sune peste satele noastre din adâncuri de văi, chie-mând copilașii la școală. Acelaș lucru se va întâmpla și la orașe: cete lăr-muitoare de școlari vor umplea ulițele și vor nă-văli să se adape de înțelepciunea învățaturii.

Se apropie toamna și cu dânsa începutul anului școlar. Vine vremea, când tinerele vlăstare ale neamului își vor lua abecedarele subsuoară și vor părăsi gârlele cu apă bună de scaldat, împrietinindu-se cu *computul* și cu *geografia*.

Anul școlar care vine este pentru noi Români din Ardeal, Bănat și Partile ungurene anul *descătușării sufletești*, al libertății depline. Dascălii și profesorii noștri nu vor fi siliți să schimonosească numele românești ale copilașilor, făcând *Krișán* din Crișanu, sau *Marosán* din Murășanu. Nici nu vor mai avea poruncă să-i indoape cu limba pășărească a lui Arpád, chinându-le gâtleurile cu sunete innădușitoare ca *ü* și *ö*. Lanțurile robiei, cari au căzut de pe brațele noastre, au căzut și de pe porțile luminii, lăsând să năvălească *adevărata lumină*, care rodește și înalță, iar nu prosteste și îngreunează tinerele mlădițe.

Legile sugrumătoare ale lui Apponyi au coborât în mormânt pentru totdeauna, dimpreună cu toate „him-nusurile” și pajurile ungu-rești. Porțile întunerecului s'au sfărâmat și ni-se deschid acum cu adevărat porțile soarelui românesc.

Când stăm acum în pragul noului an trebuie să ne dăm seama deplin despre însemnătatea școlilor *naționale*. Trebuie să știm, că, după vorba scripturii, omul nu se hrănește nu mai cu pâine, ci și cu cuvântului adevărului. În vremele de astăzi oamenii sunt cuprinși mai mult de frigurile și lăcomia pământului, năzuind să se îngrădească cu livezi, cu ogoare și cu fânate, par'că numai pământul ar avea preț pe lumea asta. Fără îndoială, temelul vieții noastre este plugăria, dar singură ea nu poate să ne fericească. Vieța cere dela noi și alte lucruri decât hrană, cere agerime de minte, cere cunoștințe de oameni, de împrejurări, de locuri, de înnoiri și înaintări, căci altfel noi rămânem tot la plugul de lemn și la secerea puțin spor-nică a strămoșilor noștri.

Și toate acestea trebuințe ale vieții, toată înțelepciunea și istețimea vremilor schimbate singur școala poate să ni-le dea. Școala, poarta de lumină a învățaturilor.

Școala pentru noi eră o silă până acuma, o casă de

chin și de umilință, în care neamul nostru eră huiduit, iar limba noastră osărită, ca o cenușoteă spuin-cioasă.

Acum însă școala s'a ridicat pe culmi pline de aer și de curățenie. Slova românească s'a înalțat din pulberea disprețului și poate să aducă în deplină slobo-zenie lumina mântuitoare.

Prin urmare se cuvine să ne cunoaștem datoria față de noi înșine și față de neam. Nu-i destul că avem Românie Mare și că granițele noastre ating marginile Răsăritului și ale Apusului, căci că armele noastre au uimit o lume cu vitejia lor. Ci, dacă suntem un neam tare și puternic, trebuie să ne facem să fim totodată un neam luminat, demni de numele nostru și demni de tovarășia popoarelor mari cu cari ne înfrățim sân-gele și vitejia.

Toate școlile și școlii de ieri sunt ale noastre astăzi. Școlile pe cari le susțineau bisericile noastre nu vor mai trebui să geamă sub genunchii inspectorilor un-gurești. Iar pe la orașe asemenea vom avea porți de lumină românească, cu limbă românească și cu profesori de ai noștri.

Prin urmare când se vor deschide porțile desrobite ale luminii, trimiteți-vă copiii, toți din toate părțile, să-și oțelească sufletele în *apa vie a învățaturii românești!*

Dascălul Sandu.

Invățătorii din Basarabia în Blaj.

— Inspectorul învățământului din vechiul regat despre Blaj. — „Ierusalimul românesc”.

Sâmbătă, în săptămâna trecută, Blajul a avut oaspeți aleși. Au venit la noi să ne vadă o ceată mare de *invățători* și *invățătoare* din Basarabia, conduși de mai mulți profesori și inspectori școlari din România veche.

Oaspeții au sosit cu trenul de către Sibiu și așezându-se în șiruri frumoase și cântând au cercetat mai întâi Mănăstirea, apoi școlile noastre, zeica mari și curtea metropolitană. Mai pe urmă s'au oprit în grădina gimnaziului de unde se vede „Câmpul Libertății și Dealul viilor cu „Crucea lui Iancu”. Și au ascultat aici cu multă pietate însuflețitele cuvinte ale Păr. Dr. *Ioan Sâmpăleanu*, profesor de teologie, care a arătat însemnătatea acestui câmp de mărire națională. Cu aceeași adâncă simțire românească au urmărit și cuvântările *Redactorului nostru*, care i-a salutată la gară și înaintea Catedralei.

Oaspeții au luat masa în mai multe locuri. Într'unul din acestea, la ospătăria Moldovan, după închinarea de binevenire a Păr.-Dr. *Victor Macavei* și după cuvântarea foarte limpede și caldă a dlui prof. Dr. *C. Nedelcu* din București, a vorbit dl *Lupu-Antonescu*, inspectorul învățământului secundar din Țara veche.

Cuvântarea Dsale a fost o frumoasă laudă și preamărire a Blajului și a școlilor lui.

— *«Blajul — a spus dl Antonescu — este fărșul unirii noastre de astăzi. DVoastră, învățătorii și învățătoarele Basarabei, veniți aici la Blaj ca la Ierusalimul Neamului, vrând să vă întoarceți sfințiți, ca «Magiile» locurilor sfinte. Când se zice Blaj, se zice Ierusalimul românesc. Zi-lele de mărire de astăzi nu uită Blajul, că îl fac mai strălucitor și mai sfânt. Înclin pentru Blaj, care trebuie și are să fie și pe viitor o faclie de cultură și de simțiri înălțătoare.»*

Oaspeții au plecat spre seară mai departe, către Alba-Iulia și Săliște.

Șvabii din Bănat

au ținut Duminică în 10 August o mare adunare populară la Timișoara, la care au luat parte peste 1000 de împuterniciți din întreg cuprinsul Bănatului. S'a vorbit și arătat aici din partea conducătorilor cuminte ai poporului șvăbesc că Bănatul nu poate să fie împărțit și că împărțirea Bănatului ar însemna nimicirea poporului șvăbesc. S'a arătat apoi, că dintre cele două țări, cari

doresc să fie al lor Bănatul, România dă mai multă cheazăie de libertate și de viață fericită și că prin urmare ei cer ca să fie alipiți cu toții la România mare.

Au ales apoi o delegație de cinci inși, cari să meargă la Paris, la Marele Sfat pentru pace, și să talmăcească acolo dorința aceasta a poporului șvăbesc. Iară o altă delegație a plecat numai decât la Sibiu și-a rugat Consiliul Dirigent, ca să facă tot ceace îi stă în putință pentruca Șvabii din Bănat să fie alipiți cu toții la România mare. Ei aici vreau să trăiască, aici și numai aici, pentrucă ei cunosc gândurile curate ale Românilor și se încred în omenia poporului românesc, care le-a făgăduit la Alba-Iulia cea mai largă și mai deplină libertate.

Li-a răspuns în numele Consiliului Dirigent ministrul Dr. Aurel Vlad și i-a asigurat, despre bunăvoința Consiliului Dirigent.

S'an răsculat Muntenegrenii. *Guvernul sârbesc duce mereu în Muntenegru mult material de războiu și întăriri de trupe, care sapă tranșee și lupă în contra populației ridicate împotriva ocupării Muntenegrului de către Serbia.*

Starea sămănăturilor în Bucovina.

In județele Cernăuți și Vaslui holdele sunt frumoase. Săcara e în cea mai mare parte secerată și adunată. Grâul și orzul se seceră și adună, însă cu anevoc din pricina ploilor. Păpușoiul (porumbul) se îndreaptă mereu și dacă va avea vreme potrivită, va putea da o recoltă bună. Fânul e bun și în cea mai mare parte adunat. Ovăsul și hrîșca sunt foarte bune. Timpul e cam ploios, dar deocamdată n'a prea făcut stricăciuni.

In județele Coțmani și Zastavna recolta e foarte bună, mai ales fân este foarte mult. Numai în comunele Berhomet, Clivești și Piedecăuți toată recolta a fost stricată, cu totul, de grindină (piatră) astfel că bietii oameni din acele părți au rămas lipiți pământului.

In județele Storjineț și Sirete recolta e peste tot bună. Grâul este foarte bun și se seceră și adună. Săcara, orzul și ovăsul sunt mijlocii. Păpușoiul e slabuț. Cartofii (barabulele) sunt foarte buni. Fân este foarte mult, numai ploile stingheresc mult cositul și facerea fânului.

In județul Rădăuți recolta e foarte frumoasă. Granele sunt strânse de pe câmp, în cea mai mare parte. Fân

este foarte mult. Ploile se cam țin lanț.

In județul Gurahumorului recolta e bună, săcara și grâul se seceră. Săcara e bună, grâul însă a cam prins rugină. Orzul, ovăsul și hrîșca, din care anul acesta s'au făcut sămănături mai mari ca înainte, sunt destul de bune. Păpușoiul e foarte slab; din cele ce se pot vedea de pe acum, se pare că aproape două treimi din păpușoiul sămănat, în acest județ, nu vor da nici un rod.

In județul Suceava, păpușoiul a crescut înalt, însă până acum are puține legături. Barabulele sunt foarte frumoase. Grânele sunt de asemenea frumoase și a început secerișul, care e mult stingherit de ploi. Tot din pricina ploilor se strânge cu mare greutate și fânul, care e mult dar nu prea bun. Pomii roditori vor da o recoltă de mijloc. Asupra comunelor Pătrăuți, Soloneț, Comănaști, Ludihumorului a căzut grindina pe la sfârșitul lunii Iulie și a pricinuit sămănăturilor pagube însemnate.

In județele Câmpulung și Dorna, sunt foarte puține sămănături și holde bune. Cele mai multe ploi au căzut asupra județului Câmpulung. La munte este fân foarte mult, dar se lucră foarte anevoc din pricina ploilor.

„Gl. B.“

Spovedania lui Petru Glodeanu.

— *Istorie din durerile trecutului nostru.* —

(Continuare și fine).

Piroska era o domnișoară durdulie, plinuță, cu spăncene bogate, negre. O zăream adeseori stând la geam în locuința directorului, tatălui ei. În dosul ferestrei, în lumina dulce a primăverii, părea un bobocel învult de gheorghină. Ochii îi luceau ca două mărgele de cristal și băgau în răcori dulci pe toți feciorandrii colegiului, începând cu băeștii de pe clasa cincea, cu „cvintanii“, până la „octavanii“ (din a opta) cei mustăcioși.

Ehei, să fi văzut ce mai grijă pe frizurile colegiștilor și ce zimbete drăgostoase, oând se arată Piroška la fereastra ei din etagiul întâiu! Și câte scrisorele se mai strecurau în buzunarele lui Domokos, pedelul, pentru frumoasa săcuiancă... Întreg colegiul era îndrăgostit

în fata directorului Gyárfás. În frunte cu tinerelul profesor de aritmetică!

Multe secunde și multe admoniții a mai prilejit Piroška aia în colegiul Oșorheiului! Încât, dela o vreme, când a simțit domnu Gyárfás, de unde vine pricina că studenții sunt tot mai zăpăciți pe zi ce merge și par tot mai bătuciți la ceasurile de latină și de greacă, a pus obloane pe fereastra de către curte, și obrăjorii rumeni ai drăculețului de Piroška n'au mai apărut mai mult la geamul directorului...

Eu nu-mi prea băteam capul cu Piroška, fiindcă învățătura mă legă cu totul. Și eram prea sărac, prea umilit la îmbrăcăminte decât să îndrăznesc a-mi ridică ochii la fata unui director gimnazial. Și nici nu-mi prea plăcea îndrăzneala și răsfățarea unei fete de domn atât de mare. Mie, copil străin și oploșit de milă între atâția feciori de baroni și de grofi, nu-mi putea arde de dragoste. Ci îmi vedeam de „fizică“, de „trigonometrie“ și de „teoreme“.

Odată însă, la o sărbătoare școlară, am spus și eu o poezie cu „Árpád“, cu „haza“ (țara ungurească), cu „talpra magyar“ (sus maghiare), precum m'a împărțit profesorul de literatură ungurească. Și sala de gimnastică era plină de lume din oraș, domni, doamne și domnișoare.

Piroska era și dânsa în rândurile celea dintâiu. Purta o haină albă, subțire, care o făcea înălțuță și mlădioasă, încât părea mai degrabă o garoafă sălbatecă din livezi decât o flintă omenească. Și toată vremea s'a uitat la mine, încât, de-acolo, dela masa de unde recitam poezia patriotică, nu mai vedeam nimic, decât un câmp întins, spălăcit, din care mă săgetau două luminițe, două raze îndrăznețe, pline de vrajă și de pojar. Când am isprăvit și a izbucnit toată sala în laude, în ropot de aplauze, eu n'am mai știut de mine și m'am infundat într'un colț în umbră, ca un om ce fuge de lumina soarelui.

După ce s'a isprăvit sărberea, directorul Gyárfás a venit la

mine, mi-a strâns mâna cu putere, zicându-mi:

— Bravo Péter fiam (fiule Petru) din tine se va face un mare „haza“ (patriot).

Și m'a chemat la masă la dânsul. Acolo, lângă o perdea grea de barșon (catifea) s'a apropiat de mine, ea o pisicuță, Piroška, mi-a prins amândouă mâinile, mi-a străpuns sufletul cu săgețile ochilor ei, spunându-mi că declamator ca mine n'a mai auzit. Și că sunt fecior drăguț, păcat că sunt atât de retras și de sperios...

Mai pe urmă începui să-mi așeze mai bine marama dela gât, șoptindu-mi:

— Sperios mititel! Poară-te mai mândru și mai ferchez, că tu placi fetelor...

Iar de-atunci am căzut în mrejele dragostei. Mă urmăreau pretutindeni ochii Piroșcii. Și la matematică și la geometrie. Noroc că eram în clasa a opta și eram pre sfârșit.

Directorul Gyárfás nu era de loc aspru nici întâpat, precum avea obiceiul să fie în cancelarie și în școală, în

Partidul național român.

Sau: **Tovărășia politică a neamului nostru din Ardeal, Bănai și părțile Ungurene.**

Sfințit de luptele unei jumătăți de veac, steagul partidului național strălucește azi biruitor sub cerul României-Mari. Irvind acest steag ne aduce aminte de toate prigonirile, câte le-am îndurat, începând dela 48 și până la izbăvitoarea adunare din Alba-Iulia. Știm, că pentru steagul acestui partid am suferit cu tărie și credință, pentru el au îndurat atâția ani de temniță amară cei mai buni fii ai neamului nostru, pentru el ne-am jertfit în nenumărate rânduri la alegerile parlamentare și chipul lui cel luminos a fost totdeauna stâlpul de foc în noaptea robiei noastre naționale.

Azi n'avem încă întâptuită, decât clădirea României-mari, zidurile, pereții și coperișul. De bucuria izbăvirii să nu ne lăsăm abătuți dela marile datorii, ce mai trebuie să împlinim, pentruca această clădire să nu rămâie numai o zidire goală, ci să fie și pe dinlăuntru provăzută cu toate cele de lipsă mării sale. Ea trebuie să fie lăcașul cald, vatra cea plină de toate bunătățile pentru sănătatea, viața și propășirea neamului nostru.

Și datorica aceasta nu e ușoară, ba putem zice, că e foarte grea. Să ne aducem aminte, că în mijlocul nostru locuiesc, nu numai zeci, ci chiar multe sute

de mii de streini, cari în trecut ne-au stăpânit, erau învățați să stăpânească și și-au câștigat iscusința de a stăpâni, câtă vreme noi am fost izgoniți mereu dela cârma țării și deci, n'am avut unde să ne însușim greaua măiestrie de a oblaui o țară. Acești numeroși străini au fost, dupăcum știm, copiii răsfățați ai stăpânirii dela Budapesta, iar noi copiii cei vitregi și nepăstuiți. Ei au sporit mereu în cultură și în bunăstare materială, câtă vreme noi am fost lăsați în întunec și sărăcie. Și e mare puterea culturii, a învățaturii, când e unită și cu bunăstarea materială. Ale lor sunt încă orașele, ale lor bogățiile cele mari și a lor este lesniciunea de a primi orișice luptă, pentrucă învățatura nu le lipsește. Dacă vor trece greutățile ce mai sunt, până să ajungă și Bănatul sub coperișul României-mari, dacă n'or mai fi legile stărilor de războiu, putem să ne așteptăm la o pășire mare din partea acestor străini împotriva noastră, pentrucă ei nu se vor împăca cu una cu două și vor încerca să se folosească de armele învățaturii și ale bogățiilor împotriva noastră. Dar câtă vreme ei se vor găsi în față cu partidul nostru național încheșat, solidar și sigur de sprijinul in-

tregei sufări românești, pot să încerce orișice acești streini, căci de tăria zidului nostru se vor sfărâma toate opintirile lor de a ne săpa țara.

Pe steagul partidului național sunt scrise cu litere de foc toate dorințele poporului nostru de aici. Partidul național a fost și e doar partidul poporului nostru. Pe popor se razimă el și astăzi, ca și în trecut. — De fiii poporului nostru a fost și este condus. Față de acești conducători noi trebuie și se cuvine să avem o încredere nețărmurită, pentrucă n'a fost jertfit, pe care să n'o fi adus-o pentru popor. Poporul a fost și va fi în veci temeliea țării noastre, în sufletul poporului au găsit acești conducători izvorul cel bogat de apă viie, care vindecă toate ranele suferințelor de veacuri. Numai urmând cu o neclintită credință pe purtătorii steagului nostru va putea să-și vadă poporul nostru toate dorințele asigurate. Și vom dovedi lumii, că luptele noastre din trecut n'au fost surde, n'au fost mincinoase, că una vom ști să rămânem până la sfârșit în năzuințele de intrupare a dorințelor românești.

Căci, ce ar fi, dacă ne-am întoarce acum spatele partidului, care ne-a pregătit adunarea dela Alba-Iulia, și am apuca, câți pe atâtea cărări? Ce-ar fi, dacă popii și-ar face un partid al lor, dașcălii alt partid, țărani al treilea, advocații al patrelea, doctorii al cincilea, negustorii al șaselea, meșteșu-

garii al șeptelea și așa mai departe? Ce-ar fi, dacă pătura subțire a cărturarilor, negustorilor și meșteșugarilor nu s'ar răzima de zidul cel singur nebiruit al poporului? Și ce-ar fi, dacă poporul și-ar întoarce fața dela muncitorii lui cu peana, dela chiar fiii lui, pentru cari atâta a jertfit, muncit și răbdat, până să-i vadă cu-o brumă de învățatură? Rău ar mai fi, mai rău nici nu s'ar putea. Ar rade străinii în pumni de prostia noastră și nu le-ar fi greu să ne înfrângă așa răslețiti cum am fi.

De aceea să nu ne lăsăm ademeniți și zăpăciți de vorbele unor oameni răvitori de mărire deșartă și vânători de interese materiale, dacă ar veni și de aceștia printre noi, indemnându-ne să ne grupăm în altfel de partide decât cel național. Sunt și între oamenii cu învățatură unii — har Domnului puțini, — cari n'au alt Dumnezeu decât burta și buzunarul lor, după cum sunt și între țărani oameni, cari își iubese numai șerparul. Nu totdeauna ceice strigă mai tare au dreptate. Ne este dat să vedem și pe sate, cum oameni, cari se fereau până și să se întâlnească cu Românii cei tari la credință, pentru ca nu cumva să se deoache, — azi tot ei răgușesc mai tare bătându-și pieptul de „mari români“, tot ei se imbulzesc mai tare în fruntea trebilor. Și vedem, cum oameni, cari nu și-au îndoit spinarea, nu și-au făcu-

Duminecile după prânz, când îmi făceam de lucru prin grădina colegiului, unde se plimbă adeseori Piroška. Și părea vesel chiar că mă vede în casa lui la câte-o ojină, la care mă chiamă Piroška și mama ei. Încât tinerelul profesor de matematici, căruia îi sburdă inima după Piroška, mi-să făcut cel mai mare dușman.

În ziua după examenul de maturitate, când mi-am primit „testimoniul“ cel plin de „emineții“ (de foarte bine) și am fost laudat în fața colegiului întreg de către comisarul examenelor, Piroška, la întâlnirea noastră din grădina botanică, m'a cuprins pe după gât, s'a lipit părul ei moale de pieptul meu și mi-a zis:

— Péter dragă, tu ești al meu...

Apoi m'a luat de mână și m'a dus la directorul Gyártás. Credeam că se năruie cancelaria pe mine. Dar mititica săcuiancă a pășit înaintea tatălui său cu fruntea ridicată, dreaptă și mândră. Și zise:

— Tată, vreau să fie logodnicul meu!

Directorul s'a ridicat de după protocoalele lui și n-ea învăluit cu căldură multă pe sub ochelarii lui mari. Parcă așteptase această clipă.

— Péter, tu ești tânăr brav. Dacă vrei, Piroška e a ta.

Îmi eră cald nespun și eram amețit. Nu simțeam decât două brațe moi cum mă string cu tărie și mă simțeam învăluit de un miros dulce de viole...

S'a hotărât în aceeași zi logodna mea cu Piroška fata directorului Gyártás. Până la logodna Piroška mi-se vârea tot mai mult în suflet și mă lega cu lanțurile unei dragosti nebune, infocate. Un drăcușor împelițat care-mi cutremură inima cu sărutările ei de săcuiancă infocată.

Odată, după lungi îmbrățișări, mi-s'a uitat cu patimă în ochi și mi-a zis:

— Péter scumpule, tu nu ai nume frumos. Glodean e nume valah, nume de iobag. Și eu te vreau mare, te vreau nobil... Tu să fi *Gödri*, *Gödri* bun și dulce, *Gödri Péter*...

...La săptămâna foaia săcuiască din Oșorhei tipărea o știre locală, cu litere frumoase, înfiorate:

— „*Logodnă*: Gyártás Piroška, dragălașa fiică a directorului dela Colegiu a logodit cu d-l *Gödri Péter*, primul eminent al școlii. În primele zile ale lui Septembrie tânărul logodnic pleacă în străinătate cu stipendiul special al guvernului din Budapesta să urmeze ingineria. — Celea mai călduroasă felicitări!“

— Apoi ce să-ți mai spui, prietene? Că m'am ales domn mare în Pesta, arhitect vestit, că mi-am făcut palate și vază. Că mi-am crescut copiii în școlile străine, că am uitat sătulețul meu de pe Murăș și am fost înghițit de lumea ugurească?

...Nu mai spui nimic. M-ar ducea prea mult amintirile înstrăinării mele... Spovada mea poate să-o dapene oricine mai departe. Ea e ușor de urmărit.

Ei, dar au venit bătrânețele, au venit poruncile sângelui, care nu se poate minți. Și a venit

gloria neamului meu de obârșie și-mi sfășie sufletul... Eu nu mai vreau măriri, că sunt un moșneag neputincios, nu vreau să mă mai primiți în poporul de unde m'a smuls soarta măstere și nemiloasă...

Ci, de se poate, vreau o deslegare, ca pe lumea cealaltă părinții mei să nu-și întoarcă fețele lor de către fiul cel ră-tăcit!

A. Melin.

Bogăția Americii.

America în anul 1913 a vândut marfă în preț de 2 miliarde și 577 milioane de dolari, în anul 1917 în preț de 6 miliarde 601 milioane, iară în anul acesta în preț de 7 miliarde 114 milioane de dolari, ceea ce înseamnă nu mai puțin de 50 de miliarde de lei, adică 100 de miliarde de coroane.

talpă din ghenunchi, ci au luptat cu credință, suferind prigoane și întreagă greutatea pumnului unguresc, — azi sunt trecuți cu vederea și nu sunt puși la locul ce li-s'ar cuveni. Așa e în lume, așa e felul oamenilor slabi. Și chiar așa se întâmplă și în viața mare politică a statului, a țării. Dacă am sta să căutăm, oare cine au fost și ce au lucrat, numai cu vre-o doi-trei ani în urmă, mulți din cei cu gura mare astăzi, mulți din cei ce se arată nomulțumiți cu toate, fără să poată ei pune trebile la cale mai bine și umblând în nesocotința lor, să ne îndemne la spargerea partidului național, — am vedea, că acești oameni au lipsit în trecut de la greul luptelor, că s'au frecat în coate cu stăpânitorii și că n'au nicio îndreptățire să se apropie de poporul nostru.

Bine să ne uităm deci, în fața fiecărui om, care ne-ar îndemna la spargerea rândurilor și să-i găsim cine sunt. Oamenii se cunosc după fapte și așa-i vom cunoaște. Vom avea încredere în ceice ne-au condus și în trecut, căci dacă au fost buni să-și ție pieptul în bătaia furtunei, vor fi buni acum să-și înfăptuiască pentru ceiace au luptat. Iar acești oameni sunt eu toții răsăriți din popor, după cum din popor vor ieși și conducătorii noștri din viitor, că doar pentru aceea ne dăm copiii la școală, să ne lumineze și să ne îndrepteze pașii.

Neamul românesc din Ardeal, Bănat și părțile românești din fosta Ungarie va pași unit, într'un singur partid, întreg și nedespărțit, la alegeri și după alegeri, în marele parlament al tuturor Românilor, la București. Acest partid e partidul nostru național, singurul care poate să chizășuiască toate dorințele poporului, pentru că la cârma lui sunt cei mai aleși fi ai neamului nostru, luptătorii noștri cei mai încercați și neșovaitori, cari dacă au știut să scoată la mal, din atâtea vijelii, naia neamului nostru, dacă s'a priceput să înfăptuiască visul nostru secular la Alba-Iulia, se vor pricepe și să ne înfăptuiască aici, la vatra caldă a libertății noastre, stările de fericire și înaintare, stările de siguranță, în lupta noastră cu streinii și cu toate greutatețile ce s'ar ivi în preajma noastră.

Mersul trenurilor în România Mare. Se anunță din București, că în urma înțelegerii înalte între direcțiunea Căilor Ferate și Marele Cartier General al armatei, s'a hotărât ca circulația normală (mersul ca în vreme de pace) a trenurilor din întreg teritoriul României Mari să înceapă la 15 August.

Ceahlăul și „Schimbarea la față“.

Di inginer de păduri Mihail P. Florescu descrie în gazeta celui mai învățat dassal al neamului nostru, dl Nicolae Iorga, în »Neamul Românesc«, o preafrumoasă datină și sărbătoare populară a celor ce locuiesc în jurul Ceahlăului. Muntele acesta este adevărat cel mai înalt din întreaga Moldova, având o înălțime de aproape 2000 de metri și zărindu-se din mari depărtări, din Bucovina, Basarabia și Ardeal.

Poporul din jurul Ceahlăului urcă cu mic cu mare în sărbătoarea »Schimbării la față« acest munte încă din timpuri îndepărtate și-și petrece pe pajiștea frumoasă din vârful Ceahlăului. Adunați aici în cete petrec cu lautari înitnzând hore mari și frumoase, răcorindu-se din apa cristalină și rece, ce izvor este din belșug acolo sus pe vârful muntelui, la locul numit la »Fântâna rece« (un izvor de apă atât de rece că te seacă la inimă). Adună acolo floarea cea albă și rară, care numai pe vârful munților celor mai înalți se găsește, numită »Floarea Reginei« și se mai fac apoi multe cunoștințe din partea tineretului, cunoștințe, oari de cele mai multe ori se sfârșesc cu căsătorie.

În anul 1917 această sărbătoare nu s'a mai putut ținea, pentru că atunci Ceahlăul era linia de joc a altor neamuri Ungurii de o parte și țărășii noștri Rușii (de tristă pomenire) de altă parte.

La 6 August 1918 Ceahlăul era mai trist decât totdeauna, era doară rupt dela sânul scump al maicei sale, Moldova. Cel mult sunetul toacei și al clopotului, ce se aud jos în vale la mănăstirea Durăului, i-au mai dat curaj și speranță.

După doi ani de jale Marți în ziua de 19 August (6 August după călindarul vechiu) Ceahlăul a avut cea mai mare sărbătoare. În haina sa verde Ceahlăul privește mai senin ca oricând spre Răsrit până dincolo de

Nistru, în spre Apus până dincolo de Tisa, spre Miazănoapte până băt departe Bucovina, și la Miază-zi până la hotarale cetății lui Mircea. Ceahlăul e în plină sărbătoare, pentru că ori încătrău privește numai țară româ-

nească vede. Ce sărbătoare o fi fost aceea! Și ce pagubă, că n'am știut și noi de ea, căci mergeam cât mai mulți la această, cea mai mare sărbătoare a bătrânului Ceahlău!

Cum stă lumea și țara.

Budapesta a primit cu flori pe români. — Grozăviile săvârșite de bolșevici. — Răfuiala cu jidovii. — Arhiducele Iosif în fruntea Ungariei. — Serbări de bucurie în Pesta. — Bulgarii opăriți. — Bolșevicii din Rusia pe moarte. — Toate cererile noastre se vor împlini.

Când falnica armată a regelui Ferdinand a intrat în inima țării ungurești, locuitorii Budapestei au întâmpinat-o cu flori și cu lacrimi de bucurie. Căci nu s'au dus românii să răzbune nedreptățile veacurilor trecute, ci să mântuiască pe dușmanii lor de odinioară din ghiarele bălaurului ce primejduia lumea întreagă, să sugrume bolșevismul. Și orașul Budapesta s'a schimbat, ca prin farmec sub stăpânirea românească. Oamenii nu se mai furizează pe drumuri ca nălucile, cu teama morții-ce-i pândea la toate unghetele, ci liniștiți și siguri au început să-și vadă de treburi.

Căci nu a fost glumă domnia bolșevicilor. Grozăviile săvârșite de ei trec toate marginile închipuirii. Dinaintea parlamentului unguresc erau ridicate câteva spăzurători, cari lucrau din greu în fiecare zi dela ora 10. Pe malul Dunării era un loc pentru cei osândiți la glonț. Aceștia erau uciși pe față, în văzul lumii. Dar numărul celor trimiși pe cea lume în ascuns, prin cele tainiți și temniți, numai bunul Dumnezeu îl știe. În pivnițele Parlamentului e de o schioapă sângele încheat. 600 trupuri omenești trecute în putrezire zăc aruncate clae pe grămadă. Ba se spune, că pe episcopul din Pécs: Zichy l-au aflat restignit, cu o cunună de ouie bătute în cap, ciuntit în chip grozav. Fiare să fi fost și nu puteau fi mai blăstămați!

Goana împotriva jidovilor.

E firesc dar să se bucure ungurii, că au scăpat de urgia acestei domnii a jidănașului scăpat din pușcărie, care a fost Bela Kuhn. Și

nu-i mirare, că-și varsă năcazul îngrămădit în suflet atâtea luni de zile în contra jidovilor, cari au fost pricina și conducătorii bolșevismului. Poporul s'a aruncat cu ură asupra lor și de nu era armata română să-i apere, puțini mai scăpau cu viața.

Nou guvern unguresc.

După ce românii au făcut rând și liniște, ungurii își vad de trebile țării. Au pus în fruntea statului ca guvernator pe arhiducele Iosif, iar în fruntea noului guvern au pus pe Stefan Friederich. Aceștia spun, că vreau să trăiască în bună pace cu toată lumea și cer dela conferința din Paris să-i recunoască.

Primejdia Habsburgioă.

Cehoslovacii însă și Jugoslavii (Sârbii cu Croații și Slavonii) nu vreau să audă de arhiducele Iosif. Se tem, că prin el iarăș ar ajunge la putere familia Habsburgilor, care a stăpânit așa de măreșav veacuri de-arândul în Austria și Ungaria. Ei au și protestat la Paris contra acestei primejdii Habsburgioe.

Cum s'a prăznuit biruința în Pesta.

Se bucură ei, dar ne bucurăm și mai mult noi. Cea mai mare bucurie a simțit-o soldatul român, care a intrat cu fală pe străzile Budapestei. S'au și făcut serbări de bucurie, ca în povești. Când se simțeau deja stăpâni deplin pe oraș, a început prăznuirea biruinței. Orașul s'a îmbrăcat în sărbătoare. Pe toate casele fălăia mândrul tricolor românesc. S'a ținut întâi o sfântă slujbă de mulțămintă lui Dumnezeu. Apoi 30,000 de soldați chipeși au

deflat, îmbrăcați de paradă, pe dinaintea comandantului trupelor. Pe minunata piață numită Oktogon s'au încins hore și sârbe muntenești și oltenești, și învărtite ardele-nești de se clătina pământul sub picioare și vuia văzduhul de chiuituri vesele.

Urări pentru biruință.

Ba mai mult, se bucură lumea întreagă de biruința noastră. Căci am dat lovitură de moarte bolșevismului ce ținea lumea îngrozită. Insuși marele general Foch, comandantul tuturor armatelor aliate a trimis armatei noastre urări călduroase pentru această biruință.

Neînțelegeri din cauza armistițiului.

Cât pe aci era să ajungem la o mică neînțelegere cu aliații din pricina condițiilor pe cari le-am pus ungușilor.

Noi singuri am biruit, singură România a fost jefuită de Nemți și Unguri, era prin urmare firesc, ca noi singuri să dictăm condițiile păcii. Aliații ar fi voit ca lucrul acesta să-l facă ei. Dar în urmă am ajuns iarăși la bună înțelegere. Aliații au recunoscut, că am lucrat cu dreptate. Au trimis însă și ei 4 generali la Pesta (unul francez, altul englez, al treilea american și al patrulea italian) și guvernul nostru a făgăduit, că de aici înainte va face toate în conțelegere cu aceștia.

Conferința de pace pentru noi.

Conferința de pace încă se arată multămitoare pentru slujba mare ce am făcut omenimei întregi. Din zi în zi ne este tot mai binevoitoare și dă dreptate cererilor noastre. Așa săptămâna trecută s'a desbătut din nou hotărîrea adusă pentru străinii din România (protecția minorităților) care lovea în cinstea statului și se pare că ea va fi schimbată.

Banatul întreg va fi al nostru.

Ba primministrul nostru din București, I. C. Brătianu trecând de pe front la Arad a spus, că »nu ne îndoim, să cererile României se vor împlini în întregime. Am nădejde, că Banatul va fi al nostru întreg».

Ce zice Bulgaria.

Bulgaria a rămas cam ploată de biruința noastră. Căci aliații, văzând că și acolo se

poate face rând numai așa cum am făcut noi la Pesta, au trimis o armată, care lucră cu zor la desarmarea lor. Nouă de altă parte ni s'a dat nădejdea, că cererile noastre față de Bulgari încă se vor sfârși bine.

Moartea bolșevismului ruse.

Biruința noastră la Tisa a dat lovitură de moarte și bolșevicilor din Rusia. Lenin nu mai are nici o nădejde și stă să abzică. Armatele lui sufer înfrângeri după înfrângeri pe toate fronturile. Înăuntrul țării turburări mari. Ținuturi întregi s'au răscolit contra bolșevicilor, cari fără arme și mâncare nu au nici o scăpare. *Noi am făcut înțelegere cu Poloni, ca să-i izbim cu un front comun și să le dăm la Nistru lovitură din urmă.*

Gazetele franceze pentru noi.

Schimbarea aceasta norocoasă pentru noi ce au luat-o lucrurile la Paris avem să o mulțumim întâi vredniciei noastre. Dar de mare folos ne-au fost și gazetele fraților noștri francezi. Ei au simțit totdeauna bucuriile și durerile noastre și și acum au spus sus și tare, că cererile noastre drepte trebuie implinite. Și așa a fost de stăruitor glasul lor, încât nu putea să nu fie ascultat.

Le suntem recunoscători fraților din Franța pentru purtarea aceasta care-i face și mai dragi inimilor noastre.

Cine va căpăta pământ?

Vor căpăta toți cari n'au până astăzi și vor căpăta și cei ce au preocupin ca să poată trăi cu familiile lor. Fiecare cap de familie, în stare să muncească pământul cu ai lui, va trebui să aibă atâta cât poate munci cu folos. Unde pământul e foarte roditor, acolo capii de familie vor căpăta mai puțin pământ, iar unde pământul e mai slab mai mult. Oamenii harnici și deosebit de vrednici vor putea să capete chiar ceva peste porția obișnuită, pentru că e pre binele țării ca pământul să fie lucrat cât se poate mai cu folos.

Grija pentru împărțirea după dreptate a pământului o are Consiliul Dirigent, care va trimite în tot locul la fața locului oameni pricepuți. Aceștia

împreună cu oamenii de încredere ai țăranilor și cu fostul proprietar al pământului, vor porcede la împărțire așa fel, ca nimănuia să nu i-se poată face nedreptate.

Vor avea precădere la împărțire, în chip firesc familiile țăranilor morți în bătaie, cei rămași schilozi, cei mobilizați de Consiliul Dirigent pentru apărarea României-Mari și așa mai departe. Pământ este destul și se va ajunge la toți cei lipsiți. Nu vor căpăta pământ, vânzătorii de neam, dezertorii, cei ce nu răspund la mobilizare și nesupușii statului nostru.

Vor putea să capete pământ, și sătenii dela munte, unde nu este arător. De pildă chiar zilele astea a fost la Sibiu preotul din comuna Tomnatic din Munții-Apuseni, ducând cu sine pe toți frunțașii din sat și arătându-și în fața Consiliului dirigent dorința de-a fi așezați undeva la șes și de-a fi împărțâși și ei cu pământ la vremea sa. Dela Consiliul Dirigent li s'a răspuns, că li se va împlini dorința, deși comuna Tomnatic are un hotar de 12 mii de iugăre, dar numai pământ stâncos și răpos neroditor.

Mamelor nu vă lăsați copiii fără supraveghere.

— Întâmplare minunată: o pisică scăpând vieța unui copil. —

Multe dintre țăranțele noastre ar putea lua învățătură din întâmplarea tristă, ce mi-a povestit-o o femeie din jurul Ciucii de lângă Cluj. Venind acasă dela congresul din Iași, am ajuns la o mică gară de lângă Ciucea, unde s'au urcat pe tren într'un vagon cu mine o femeie și o fetiță, amândouă țărance. După ce își așează bagajele (legăturile), femeia luă fetița de mână, o duse la fereastră și-i arătă o căsuță ce era departe de sat, lângă o vale zicând: »Aceasta e casa pe care a dus-o apal». Fiind atentă la vorbele ei, am mers și eu la geam și am văzut bordeiașul, de care era vorbă. Era o alcătuire făcută la temelie din lemne vechi, iar deasupra de tot nouă. Întrebai pe femeie, cum de zice, că o a dus apa și totuși e aici căsuța? Dânsa îmi povesti apoi următoarele:

»Vedeți Doamnă, aceasta căsuță nu de mult o a dus

apa, dar satul a zidit-o iarăși bietul om sărac, care locuiește într'însa.»

Din celea povestite de ea mai încolo am înțeles, că în bordeiașul acela locuiește o mică familie de țărani. Omul trăiește din palme, lucrează ca ziler, de oarece nu are nici un petec de pământ afară de grădinița de lângă casă. El merge deci zilnic la lucru să câștige hrană nevestei sale și micului copilăș abia de un an. Nevasta lui își vede de lucrul casei, grijește de copilăș, îngrijește mica grădiniță, gătește cina ce o mănâncă împreună, pregătește traista cu merindea, căci bărbatul trebuie să prânzească din traistă pe acolo pe unde umblă la lucru, căci dânsa nu-i poate duce mâncare, neavând cu cine lăsa copilășul, singura lor avere.

Într'o zi adurmind copilul, ea cugetă așa:

»Prânzul îl gat în două date, apoi mă arunc de îl duc lui Gavrilă să nu mănec tot mâncări reci; azi lucră greu, taie piatră, apoi nu e așa departe și mă întorc pe când se trezește copilul din somn. Și plecă. Copilășul rămase durmind în leagăn, iar pisica durmia și ea lângă vatră.

Abia ajunse ea la bărbat cu mâncarea, că se descărcă un vifor înspăimântător, a început o ploaie torențială, valea a crescut, căci din spre deal a venit un puvoi de apă cu năsip și crengi rupte. De sigur a fost rupere de nori. Pe căsuța de lângă vale o ridică apa ca pe o jucărie, bărnele se desfăcură una câte una și le ducea valurile. Mobilele din casă toate și leagănul cu băiatul fu târât de unda repede a apei și alunecă pe vale în jos. Micuțul deșteptându-se, întinse mâinile plângând, pare că presimțea pericolul, în care se află. Însă nu era singur în leagăn! Era acolo și pisica!

Ea desigur când a văzut apa intrând în casă, a căutat loc de scăpare și a sărit în leagăn. Astfel leagănul cu băiatul și pisica ca prin minune a ajuns în apropierea satului — fără să fi intrat

apă în el — unde fiind atrași de plânsul copilășului, s'au adunat oamenii. Viforul trecu și văzură o minune... Leagănul plutea pe apă, copilul dădea cu mânuțele în lături, iar când leagănul se adâncea spre dreapta, gata să se scufunde, atunci pisica sărea de-a stânga, spre a susține cumpăna, iar când leagănul se îndoaia spre stânga, pisica sărea la dreapta și cu greutatea trupului ei iarăși îndreptă mica naie plutitoare. Oamenii stau uimiți de aceasta arătare, înțelegând, că pisica cu imboldul ei de a-și scăpa vieața, a mântuit și micul copil. Firește, de loc au sărit în apă și au ridicat nașoara plutitoare, ducând micuțul la adăpost. Femeile-l-ambărcat cu haine uscate și l-a dus lângă foc, iar pisica nu se mișcă de lângă el. Au trimis apoi să-i caute părinții. Nu căutară mult că se și întâlniră cu părinții desnădăjduți, porniți și ei ca să-și caute odrasla...

Din aceasta istorioară putem învăța multel în prima linie, să nu ne lăsăm copilășii singuri cum au obiceiul multe dintre sătențele noastre, cari închid casa cu copilășii mici înăuntru, apoi merg la moară ori la vecini la povești și de multeori se întâmplă nenorociri, că copiii mici aprind casa ori trag pe ei oale fierbând și cad jertfă negrijei părinților.

Prof. Marta Iepure Fabian.

In potrivea răspânditorilor de știri.

— Estras din ordonanța Nr. 21 și 25, modificată. —

1. Vor fi considerați ca infractori;

a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica colportă, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Pentru ridicarea satelor.

— Un circular protopopesc. —

În situația schimbată în favorul nostru al românilor, datori suntem cu toții să ne încordăm toate puterile spirituale și materiale pentru a înainta pre toate terenele vieții sociale, culturale economice și naționale.

Spre scopul acesta invit cu toată dragostea pe frații preoți și învățători din tract din preună cu Prea st. lor Doamne soții și pe curatorii sf. biserici la o conferință, care va fi și o manifestare națională pentru zilele ce ne-a învrednicit bunul D-zeu să le ajungem, și care se va ținea joi la 28 August la serbarea adormirii Născătoare de D-zeu în Teaca, la 3 ore d. a. în localitatea, unde se va ține și petrecerea în favorul s. noastre biserici.

Obiectele asupra cărora ne vom consulta vor fi:

1. Ce mijloace ar fi de a se lua ca să se introducă în toate satele și orașele noastre portul național, atât la femei, cât și la bărbați?

2. Ce mijloace ar fi de a se lua, ca toate fetele țărănilor noștri să învețe a fierbe bine, a țesă și a coasă, ca să știe conduce bine casele lor în toată regula și curățenia?

3. Ce mijloace ar fi de a se lua, ca în toată comuna să se înființeze reuniuni de temperanță, — pentru înfrumusețarea bis. și curățirea școalelor?

4. Ce mijloace ar fi de a se lua, ca în toată comuna să se introducă teatrul popular și să se învețe jocurile naționale cele atât de frumoase?

5. Ce mijloace ar fi de a se lua, ca toți tinerii să fie obligați a dovedi înainte de a se căsători, că au sădiți 30—40 de pomi de ei, în grădinile lor sau și la alte rude?

6. Ce mijloace ar fi de a se lua, ca poporul să fie luminat și disciplinat așa, ca la alegeri să-și dea votul singur la bărbații noștri probați, cu adevărat interes de neam și de bis., care ne este mama noastră cea bună.

7. Ce mijloace ar fi de luat, ca să se cultiveze în fiecare comună mătăsăritul, apoi pregătirea coșărcilor de papură și salcă sau rechită și de pănuși, pregătirea pălăriilor de paie etc.?

8. Se vor desbata propunerile primite de Comitetul de 15 cu privire la cons. național din Teaca și chestia casinelor și reuniunea de consum.

Fiind vorbă de bis. din Teaca în favorul căreia să ține petrecerea, sunt rugate Prea st. Doamne preotese și învățătoare, ca se întreprindă o modestă colectă de bani, oue și alte obiecte de valoare în favorul bis. în comunele lor. Căci știut este, că ori ce lucru bun și plăcut lui D-zeu, mai curând să efcetuește, dacă îl vreau și femeile. Tot dânsule se invite și pe fruntașii din comună, atât la sfat, cât și la petrecere.

Colectele vor fi a se preda pre lângă reacunoștința D-lui prim curator C. Turcea și la tâmpul său să vor publica în »Unirea« din Blaj. Publicul mare românesc, care cade afară de tractul protop. este invitat separat prin. Comitetul arangiator. Venind la Teaca este rugat se participe și la sfatul nostru.

De sine să înțelege, că jertfa cu venirea la consultare, are să o poarte fiecare din al său, ca un mic prinos pentru frumoasele zile ce le-am ajuns.

Oficiul protop. al Fărăgăului.

Teaca, la 6 August 1919.

v. protopopul:
B. Podoabă.

Ce spune un român sosit din Budapesta.

— Fărădelegile bolșevicilor. Cum au intrat armatele noastre în capitala ungurească. —

Un profesor român, care a sosit zilele trecute la Blaj, spune din Budapesta următoarele:

— »Cumplite lucruri făceau oamenii lui Kuhn. Căce au pus mâna pe putere au declarat că avere nu mai are nimenea, ci totul trece în mâna statului. În chipul acesta nici chiar mobilele din casă n'au scăpat fără să fie comunizate. Îți intrau dimineața câțiva gardiști roșii, cari erau înarmați până în dinți și-ți luau și hainele din pat. Prăvăliile încă au fost comunizate și erau închise. Nimic nu puteai să cumperi decât cu scrisoare dela oamenii de încredere ai comuniștilor. Dar scrisori (cartele) nu puteau să capete decât bolșevicii, proletarii...

Noi, cari am fost bătuți de Dumnezeu să rămânem strămtorați în Budapesta, am trăit tot cu groaza în suflete și nu știam ceasul când vom apuca pe mâna călăilor...

În Duminică când au intrat Românii tocmai mergeam la o înmormântare.

Murise soția fostului jude de curie Mezei. Fiind departe cimitirul, mergeam cu tramvaiul. Spre marginea orașului, către Rákosszentmihály, am văzut îngrămădire mare de oameni, cari căutau cu mare luare aminte spre capătul uliții. Uitându-ne într'acolo am văzut galopând spre noi patru călăreți...

Ne-am uitat mai bine și am văzut că sunt roșiori. Românii cari eram în tramvai am început să strigăm:

— Trăiască armata română!

Roșiorii s'au luminat la chip, ne-au resalutat cu dragoste și au trecut ca fulgerul mai departe.

În curând am văzut răsarind o baterie de tunuri. În frunte călărea un ofițer, apoi veneau tunurile, urînd greu pe pardoseala străzii. Era aproape un loc gol: ofițerul a dat comanda, unu-doi, unu-doi, și cât ai clipi din ochi tunurile au fost așezate cu gurile spre capîștea ungurească...

Mai târziu am auzit burturi de tunuri, însă veneau de departe.

Asta era Duminecă în 3 August.

Puterea armatei a intrat Luni la 4 Aug. dela ceasurile 4 înainte. Curgeau călăreții și tanurile românești cum merg puvoaiele verii.

Ungurii îi privesc bucuroși, că au scăpat de bolșevici. Ei se mirau de frumseța feciorilor noștri, de rânduiala de coardele și de caii lor. Și ziceau:

Nu-i mirare, că au cuprins aceștia Budapesta.

Indată ce au pus românii mâna pe oraș s'a făcut rânduială. Au început să patrulizeze voinicii noștri și să păzească toate podurile și străzile.

Steagurile românești au început să fâlăie pe palatele statului și pe castelul regal.

Au început apoi să se descopere ticăloșiile bolșevicilor. La pivnițele parlamentului s'au găsit sute de morți, iar sângele incheșat era de două schioape de gros pe sub cadavre.

Acestea erau numai neleguirile ascunse, fără să se mai pomenească spânzuratorile cari stăteau pe piața din fața Parlamentului.

Ostașii noștri viteji au făcut rânduială deplină. Și Budapesta a putut să doarmă liniștită, știindu-se sub ocrotirea dorobanșului român.

ȘTIRI.

Vers de pe front.

*Frunză verde leuștean,
Când la unguurul eram,
Mă luptam și nu luptam,
Că știam că mi-e dușman.
De-am văzut că este-așa
Am trecut în Rusia.
Și trei ani la rus am stat,
Doamne multe m'au mâncat!
Pân' avea împărăție
M'o mâncat și omenie.
Dar său rusul blăstămat
Pe 'mpărat l-or alungat
Și toți bolșevici s'or dat.
Să m'ascuțați, oameni buni,
Că ce vă spui nu-s minciuni:
Bolșevicu e om rău
El n'are pe Dumnezeu,
Făr pradă tot ce-i stă'n cale
Și dă foc la fiește care.
Duc fetele după ei
Și le țin ca de femei...
Doamne fi îndurător
Și sfarmă prostia lor!
In optșprezece, toamna,
Am plecat la țara mea...
Dac'am trecut granița
O veste mă 'ntimpină
O veste foarte frumoasă
Despre România noastră.*

Că românii noștri frați

Au trecut peste Carpați

Să-și desrobească țara

Dulce Transilvania.

Dumnezeu le-o ajutat

Și pe noi ne-or liberat.

Primăvara a sosit

Asdntare s'o pornit...

Dac'am văzut cei și cum

Ce vrea unguurul acum

Eu m'am științat la tun

Ca să scări în el șrapnele

Să ne scăpăm de belele.

Să nu 'ndrăsnesc'a voi

Țara a ne cuceri

Țara noastră cea frumoasă

Acum de sub dușman scoasă!

Frunză verde de pe apine

Așa mă chiamă pe mine

Toader Horia, lemn domnesc,

Din Sâncelu românesc.

— **Teatru în Blaj,** Luni și Marți au fost în Blaj câțiva

teatraliști dela teatrul cel mai vestit din România veche, dela teatrul național,

sub conducerea dlui Sorbu. Au venit cu drag între noi,

ca să ne arete frumseța graiului românesc și puterea

jocului românesc. Au fost tot măiestri de seamă ai

teatrului, cari ne-au nimit prin frumseța jocului lor măiestru.

Pagubă numai că Blajul vara este cam lipsit

de oameni și astfel sala nu a fost plină, cum ar fi fost

când sunt acasă și studenții. Teatraliștii sunt cei mai de

seamă răspânditori ai culturii românești, de aceea cuvine-

se să-i sprijinim de câte ori vin la noi. Blajul în privința

aceasta totdeauna și-a împlinit din belșug datoria, de

aceea teatraliștii nu ne ocolese ci se simțesc foarte bine

între noi și ca aeasă.

— **Americanii își duc morții acasă.** O frumoasă

hotărîre au adus Americanii și anume ca să caute pe toți mor-

ții căzuți pe câmpurile de luptă, să-i adune și să-i ducă acasă,

unde să le pregătească apoi îngropăciuni vrednice de vitejia

lor. Lucrarea aceasta trebuie să se gate până la 1 Ianuarie 1922.

— **Arhiducele Iosif și bolșevicii.** Dintr'o gazetă ita-

lienească cetim câte a trebuit să sufere arhiducele Iosif, un

neam de aproape al fostului nostru împărat, dela bolșevicii din

Ungaria. I-au luat tot ce a avut, l'au scos afară din palatul său

cel frumos din Buda, l'au dat afară și de pe moșia sa, așa

ca a trebuit să umble cu familia sa întreagă din sat în sat și

să-și câștige de mâncare prin lucrul mânilor sale. Neînvațat

cu munca câmpului s'a bolnăvit de oboseală. Dar mai tare l'a durut inima, când și-a văzut

bolnăvit. Mulțămită dragostei pe care o avea față de el întreg poporul și bolșevicilor le-a fost oarecum să-l chiar omoare, l'au făcut însă să sufere mult, foarte mult.

Acuma s'a pus el în fruntea trebilor țării, pentru că vrea să scape nefericita Ungarie de urmările triste ale bolșevismului. El nu vrea să ajungă rege, dar vrea să facă tot ce-i stă în putință pentru ca să-și ajute țara.

— **Francezii desarmează pe Bulgari.** După ce Marele

Sfat pentru pace a văzut obrăznicia fără samăn Bulgarilor a

hotărît să-i trimită pe Francezi ca să dezarmeze pe acei bulgă-

roi cu ceafa groasă. Francezii s'au și pus pe lucru și continuă cu dezarmarea. Bulgarii în unele

părți se opun și pușcă după Francezi. Zice că numai în ținutul Xanti Francezii le-au luat

Bulgarilor peste douăzeci de mii de puști, zece mitraliere și peste un milion de granate.

— **Trupele aliate din Budapesta** sub comandă românească. Trupele de ocupație ale

Aliaților, cari se găsesc la Budapesta, sunt toate sub comanda

Generalului român Mărdărescu.

— **Treburile noastre cu Ungaria la Paris.** Comunicatele (împărtașirile) mai noue ale

guvernului arată, că în statele aliate lumea este în deobște bi-

nevoitoare față de noi. Părerile obștești au silit conferința de

pace să fie mai cu băgare de seamă față de România. Franța,

Anglia și Italia arată o deosebită dragoste pentru pricina noastră

cu Ungaria. Statele Unite au rămas la credința, lor de mai

înainte, că dușmanii noștri dela Budapesta trebuiesc luați cu bi-

nișorul și scăpați din incurcătură cât mai ușor.

— **Școli civile.** La începutul luni Septemvrie se vor des-

chide școli civile de stat pentru băieți în Abrud, Bistrița, Careii-

mari, Cluj, Deva, Diciosânmărtin, Huedin, Lipova, Orșova, Satu-

lung, Sântana, Comlăuș, Reghin, Sângeorgiu și Vișeu de sus;

iar pentru fete în Aiud, Baia-mare, Bistrița, Brad, Caransebeș,

Careii-mari, Cluj, Deva, Diciosânmărtin, Făgăraș, Gherla, Orăș-

tie, Sighișoara, Șimleul-Sivaniei, Turda, Zlatna, Zălau, Năsăud,

Sân-Georgiu, Odorheiu și Reghin.

— **Înscrierile la școalele civile** se vor face în primele zile ale

lunei Septemvrie la direcțiunile școalelor.

— **Bolșevicii ruși bătuți în toate părțile.** De când

bolșevicii unguri au fost puși cu botul la picior se pare că

nici fraților lor din Rusia nu le merge mai bine. Bătăi din toate

bieților oameni nevinovați, pentru că în vremea din urmă polonii i-au bătut chiar strașnic pe bolșevici. Li-au luat 11 mii prinsonieri, 60 tunuri, 150 mitraliere și foarte mult material de războiu. Diviziile 37 și 39 ale bolșevicilor au fost nimicite cu desăvârșire.

Se vede că apune de acuma și steaua bolșevicilor, cari au pus pe gânduri o lume întreagă.

— **Tatăl craiului bolșevicilor unguri și Românii.**

Ne mai aducem aminte, că înainte de a trece soldații noștri

dincolo de Ciucea, craiul de pe atunci al bolșevicilor unguri,

Bela Kuhn, a arestat pe mama dlui Iuliu Maniu. Atunci apoi

noi am pus mâna pe tatăl lui Béla Kuhn și l'am închis la Sibiu.

Văzând Béla Kuhn că nu poate glumi cu Românii ni-a

trimis vorbă, că e gata să facă schimb; el îi dă drumul mamei

dlui Maniu, noi să-l lăsăm în pace pe tatăl său. Așa s'a și

întâmplat. Jidanul bătrân, căci ce să fie altceva tatăl craiului

bolșevicilor unguri, a și plecat la feciorul său, care l'a făcut

notar într'o comună ungurească. Armata română a ajuns însă și

acolo. Bătrânul Kuhn în zilele trecute a venit la Sibiu și acolo

a mulțămît Consiliului Dirigent pentru felul cinstit cum s'au

purtat cu el Românii. Mai mult, el a cerut ca Conziliul Dirigent

să-l denumească notar aici între Români, pentru că el aici și-a

trăit traiul și și-a mâncat mălaiul și cu Românii totdeauna

s'a aflat bine. Ba și scrisoare de mulțămită ni-a trimis

Și apoi să mai zică lumea, că noi Românii nu suntem oameni

cinștiți, cari și cu părinții uci-

gașilor noștri facem milă! Așa e bine, las să vadă lumea că

noi nu suntem ca Ungurii și ca Bulgarii, ori ca Sârbii.

— **Roadă bună** se arată în România mare. Vom avea ce

mânca. Ba le vom putea da și altora și astfel țara noastră va

fi una dintre cele mai fericite din Europa. Grâu avem atâta,

încât n'avem destule magazine ca să-l așezăm, iară cucuruzul

cu vremea caldă de acuma se va îndrepta și el.

— **Bela Kuhn — sâracul,** cel ce a propovăduit frățietatea,

cel ce a spus că toți oamenii trebuie să fie pe o formă de bo-

gași, după cum aflăm mai nou, a trimis în străinătate 35 de

milioane coroane. Ci că ar fi trimis între altele 35 chilograme

de aur și 30 de lăzi de scum-

Nr. 129—1919.

Edict.

De oarece Irina Onaciu din *Race-Cristur*, protopopiatul *Dârjei*, și-a părăsit în mod infidel pe soțul său legiuit **Ioan Trifaș** din *Sotelec*, a cărei ubicațiune este necunoscută, prin aceasta este provocată, ca în termjn de un an și una zi să se prezenteze la soțul ei legiuit, căci la caz contrar procesul de divorț urzit în contra ei se va pertracta și în absența ei.

Oficiul protopopesc gr-cat. al *Dârjei*.

Cădchigârbău la 3 Aug. 1919.

Iovian Andreiu,
v.-protop. gr.-cat.
(2-3).

Măcelăria N. MURZA din
Blaj

caută un ucenic,

băiat sănătos și voinic, care să aibă cel puțin clasele școlii satești. Părinții băieților cari ar dori să între la ucenicie să ceară lămuriri mai de aproape dela d-l N. Murza Blaj, *Strada mică*.

(3-5)

La compactoria I. Domșa din Blaj se primesc 2 învătăcei.

Vasile Ciortea

pantofar

BLAJ, Strada Tipografiei.

Pregătește:

Ghete (Păpuci)

pentru bărbați,
femei și copii.

De vânzare:

**Piele
și Talpă.**

PREȚURI IEFTINE!

(1-3)

Cetiți și respândiți

„UNIREA POPORULUI“**TIPOGRAFIA****SEMINARIULUI TEOLOGIC GR. CAT. BLAJ**□ □ **FONDATA ÎN ANUL 1754.** □ □

Execută: ZIARE, REVISTE, CĂRȚI BISERICESTI, MANUALE DIDACTICE, CĂRȚI LITERARE, AFIȘE, BILANȚURI, NOTE, ANUNȚURI, BILETE. □ TOT FELUL DE TABELE etc. etc.

Toate produsele tipografice să tipăresc cu cele mai bune caractere de litere și cu cele mai fine cerneluri de tipar dela renumitele fabrici din Paris, avute în cantitate mai mare înaintea războiului mondial.

Comandele se execută grabnic.

Libraria Seminarială din Blaj

are un DEPOSIT de CĂRȚI BISERICESTI și ȘCOLARE
cu propria Editură.

Cărți din toate ramurile literaturii române.

Cele mai noi Produse literare apărute în cursul războiului. Tot ce a apărut până acum în România veche.

Are tot soiul de REQUISITE de SCRIS și de ȘCOALĂ.